

سعادت از دیدگاه قرآن در دین باوری و عمل صالح است/ توشه برداری آخرت از بهره های دنیا

رئیس مؤسسه معارف وحی و خرد با تأکید بر اینکه سعادت از دیدگاه قرآن در دین باوری و عمل صالح است، گفت: قرآن، سعادت را این می داند ...

رئیس مؤسسه معارف وحی و خرد :

سعادت از دیدگاه قرآن در دین باوری و عمل صالح است/ توشه برداری آخرت از بهره های دنیا

رئیس مؤسسه معارف وحی و خرد با تأکید بر اینکه سعادت از دیدگاه قرآن در دین باوری و عمل صالح است، گفت: قرآن، سعادت را این می داند که انسان از زندگی این جهانی خودش بهره های لازم و درست و حلال را ببرد و از بهره های دنیا برای توشه برداری آخرت استفاده کند. حجت الاسلام والمسلمین دکتر علی نصیری، رئیس مؤسسه معارف وحی و خرد در گفتگو با خبرنگار مهر در پاسخ به این سؤال که خوشبختی به عنوان یک دغدغه همیشگی بشر چگونه تعریف می شود و اصولاً چگونه به دست می آید؟ گفت: مسأله سعادت انسان ازجمله مباحث اساسی و مهمی است که سابقه و عقبه سه هزار ساله دارد. از قبل از میلاد مسیح (ع) به اندیشه ها و تفکرات سقراط، افلاطون و ارسطو برمی خوریم که یکی از مباحث مهمی که در موضوع انسان شناسی و اخلاقی این اندیشه ها مطرح می شود، بحث سعادت و خوشبختی انسان است.

وی افزود: فلاسفه اولیه مطالبی را بیان کردند که از نوع اخلاق فلسفی است. آنها به نیازمندیهای انسان در این دنیا و تا حدودی به نیازهای علوی و والای انسان توجه داشتند. آن چیزی که بعد از اینها یا در ردیف و پیش از آنها مطرح بوده، مربوط به متون دینی است که انبیاء مطرح کردند و به صورت کامل تر از همه در دین اسلام مطرح شده است. به عبارت دیگر می توانیم بگوئیم تحلیلی از بحث خوشبختی و سعادت را فلاسفه مطرح کردند. بخشی از این بحث را آئینها (ادیان غیرآسمانی) مطرح کردند و بخشی را هم ادیان آسمانی مطرح کردند و البته به صورت کاملتر و والاتر توسط اسلام مطرح شده است.

نصیری در ادامه سخنانش اظهار داشت: در کنار اینها بخشی هم حاصل تفکر فلاسفه عصر مدرنیته است و در بین تعاریفی که مطرح شده، نکته ای در همه تعریفها به طور یکسان وجود دارد و آن این است که بازگشت و فرجام این تعاریف مبتنی بر مبانی هستی شناسی، انسان شناسی و معرفت شناسی است، یعنی هر کس که سعادت و خوشبختی را معنا کرده تفسیری از هستی، انسان و بنیاد تفکر و معرفت داشته، لذا واکاوی اینها خود اینها کار مبسوط و مفصلی است.

عضو هیئت علمی دانشگاه علم و صنعت ایران تصریح کرد: در مجموع اعتقاد ما بر این است که اگر ما بخواهیم نگاه کلی داشته باشیم آنچه را که فلاسفه در این باره ارائه کردند اعم از فلاسفه یونان قدیم تا فلاسفه عصر مدرنیته که کاملاً رویکرد الحادی دارند و انسان را تا سطح حیوان تکامل یافته، تنزل دادند، در نوع تفکر اینها که برگرفته از نوعی عقلگرایی و علم زدگی هست ضعیفها و نوعی کاستیها و چالشهایی را می بینیم.

وی بیان کرد: آنچه را که فلاسفه عصر یونان مطرح می کنند گاهی اوقات تفکری مثل تفکر #171«کلبیون» ظهور می کند که سعادت را در جدا شدن از همه لذاذ دنیا و #171«سگ واران» زندگی کردن تعریف می کند. گاهی این تفکر فلسفی آنقدر تنزل پیدا می کند که تفکری را که امثال نیچه، هیوم، جان لاک، بنتام، راسل و ... ارائه می دهند. آنها تفکر انسان مدارانه و تفکری که معتقد است که انسان در این دنیا آمده تا هرچه بیشتر لذت ببرد، منتفع شود، قدرتمند شود (که هر کدام از اینها یک مکتب اخلاقی است) و دنبال این هستند که انسانی سعادتمند است که بیشترین بهره برداری را از تمتعات و بهره های این دنیا داشته باشد. افرادی مثل نیچه حتی انبیاء و فلاسفه را مورد نکوهش قرار می دهند که آرمان ریاضت و زهد را مطرح کردند برعکس انسانها را باید به لذت بردن بیشتر از زندگی و تحصیل قدرت دعوت کرد.

نویسنده کتاب #171«رابطه متقابل کتاب و سنت» در ادامه سخنانش اظهار داشت: پس تفکر فلسفی نسبت به نگاه آئینی یعنی آنچه را که مثلاً امثال جیمز یا امثال کنفوسیوس مطرح کردند قدری بعد تعالی تری دیده می شود و در اینجا بیشتر به جنبه های وارستگی از لذاذ دنیا و تا حدودی با توجه به حقیقت انسان هم دیده می شود، اما باز هم براساس نگاه آئینی، تعریف درستی از انسان و رابطه اش با خداوند وجود ندارد و ضعف هایی هست.

وی تأکید کرد: در بعد دینی این موضوع، هم قدری مسأله شفاف تر می شود. منظورم بیشتر ادیان آسمانی یهودیت، مسیحیت و اسلام است، البته کاملترش که در متون مقدسی مانند قرآن و روایات آمده است، در اسلام مطرح شده است. وقتی که از اسلام سؤال

می کنیم که سعادت را در چه چیزی می دانید؟ قرآن زیبا این مسأله را مطرح می کند، شاید دعایی در قنوت نماز توصیه شده است و می خوانیم «رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ» بهترین تعریف در این باره باشد، البته قبل از آن آمده است که بعضی از بندگان خوشی و سعادت این دنیا را می خواهند «رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ: پروردگارا به ما در همین دنیا عطا کن و حال آنکه برای او در آخرت نصیبی نیست»، ولی برخی از آنها می گویند «رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ».

نویسنده کتاب «مکتب تفسیری صدرالمتألهین» گفت: قرآن، سعادت را این می داند که انسان از زندگی این جهانی خودش بهره های لازم و درست و حلال را برد و از این لذایذ و بهره های دنیا برای توشه برداری برای آخرت استفاده کند. البته مراتب سعادت، مراتب اشتدادی است، یعنی حد نازل سعادت این است که انسان در این حد فیض زندگی دنیایی را بهره مند شود و از طرف دیگر به گونه ای رفتار بکند که از نعمت همنشینی با نیکان و لذایذ بهشتی برخوردار شود.

وی تأکید کرد: اما سعادت در مراحل عالی تر، مراتب دقیق تری پیدا می کند و بالاترین مرحله و رتبه در سعادت همان میل به کمال انسانی یا رسیدن به مقام انسان کامل یا همان قرب است یا به عبارت دیگر فنا در پروردگار و محو شدن در حضرت حق بالاترین مرتبه است که در آنجا بالاترین مفهوم و محصول انسانی به دست داده می شود. انسان به جایی می رسد که تمام وجودش خدا می شود و خداگونه می شود. که در این مرحله از لذت هم فراتر می رود که مقام «عنداللهی» و «عند ربهم یرزقون» است، لذا سعادت در تعریف اسلامی ذومراتب است که مرتبه نهایی آن «مخلصون» و «سابقون» است. کسانی که بالاترین فیض را از زندگی خودشان دارند و تمام اوقات و لحظات آنها غرق در جلوات حضرت حق و فیض دیدار خواهد بود.

نویسنده کتاب «معرفت قرآنی» در ادامه سخنانش بیان کرد: دین تلاش می کند که زندگی متوسط و حد کفاف را در اختیار مردم قرار دهد. ترتیب بدنی خود را در نظر بگیریم، به ترتیب مغز و قلب و نیاز و عاطفی و بعد شکم و مسائل جنسی قرار دارند. در واقع دسته بندی نیازهای انسانی هم باید این گونه باشد. اسلام توصیه می کند طوری زندگی کنید که نیازمند نباشید و دست نیاز به سوی کسی دراز نکنید. این مفهوم اش این است که دغدغه شکم به حداقل برسد، اینکه از طرف دیگر ازدواج جوانان تسهیل کنید تا نیازهای جنسی در یک مسیر معتدل و طبیعی و شرعی قرار بگیرد این دغدغه به حداقل می رسد. اینکه گفته می شود که نیازهای عارضی را زود برطرف کنید برای این است که اینها جای نیازهای اصلی را نگیرد. اکنون مشکل جوانهای ما این است که از یک طرف دغدغه شغل و کار و زندگی دارند یعنی شکم جای فکر را می گیرد یا مشکل تأخیر مسائل ازدواج دارند که در فشار مسائل قوه شهویه قرار می گیرند. اینها باعث می شود که دغدغه ها و نیازهای درجه دوم جای مسائل اساسی قرار می گیرد اما در کشورهایی که این مسائل را به طور کاذبانه حل کردند اینها دغدغه می شود. ما که حل کاذبانه را نقد می کنیم باید صادقانه این مسائل را حل کنیم.

وی با بیان اینکه اگر به نیازهای انسانی درست پاسخ داده شود عقل و قلب در جایگاه واقعی قرار می گیرد که تفکر در بالاترین مدارج قرار می گیرد، اظهار داشت: اسلام بزرگ ترین عبادت را تفکر می داند. تفکر از هفتاد سال عبادت هم بالاتر است و در شب قدر هم به تفکر توصیه می شود. به نظرم هم مدیران جامعه و هم جوانان باید متوجه این امور باشند. مدیران باید کاری نکنند که نیازهای مالی و جنسی در صدر نیازهای انسان قرار بگیرد. از طرف دیگر جوانها هم نباید به خودشان اجازه دهند که اگر مشکلاتی هست رخنه و بهانه ای به دست شیطان بدهند و وجود وارونه پیدا کنند. بنابراین در این امر هم مسئولیتی متوجه مدیران جامعه است و هم مسئولیتی متوجه مردم خصوصا جوانان است تا به این درک و معرفت برسند که اگر درد و مشکلی هست باعث نشود تا سعادت را در مسیر غلط جستجو کنند.

وی در پایان سخنانش تصریح کرد: سعادت از دیدگاه قرآن در دین باوری و عمل صالح است. «قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ*الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ*وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ*وَالَّذِينَ هُمْ لِقُرُوبِهِمْ حَافِظُونَ و».